

5
VP

Versuchspersonen

1
připraveni
05.09.1941

5.1. V dopise z 15. května roku 1941 se doktor Sigmund Rascher, vědec zabývající se výzkumem možnosti zachrany pilotů ve velkých výškách, obrátil na Himmlera, zda by mohl mít při dalším výzkumu k dispozici „dva nebo tři profesionální delikventy“ – svůj požadavek zdůvodňoval důležitostí svých experimentů pro zachranu života německých letců, smrtelným rizikem, které pokusy představovaly pro VP (*Versuchspersonen*, pokusné osoby), a nemožností provádět tyto pokusy na zvířatech. Válka již vstoupila do fáze letů ve velkých výškách a v případě poškození přetlakové kabiny či nutnosti seskočit padákem bylo riziko smrti vysoké. Konečným výsledkem výměny dopisů mezi Roscherem a Himmlerem (tato korespondence se nám zachovala v úplnosti) byla instalace tlakové komory v Dachau, aby pokusy mohly pokračovat v místech, kde bylo obzvláště snadné opatřit si VP. Máme protokol (doplňný fotografiemi) o pokusu prováděném na jedné zdravé židovské VP ve věku 37 let při tlaku odpovídajícím výšce 12 000 metrů. Čteme, že „po čtyřech minutách se VP začala potit a třást hlavou. Po pěti minutách vznikly křeče, mezi šestou a desátou minutou se dech zrychlil a VP ztratila vědomí, mezi desátou a třicátou minutou se dýchání zpomalilo až na tři vdechy za minutu, aby pak zcela ustalo. Barva kůže zároveň začala být silně cyanózní a objevila se pěna kolem úst“. Následuje zpráva o pitvě mrtvolky, aby mohla být konstatována případná poškození orgánů.

Při norimberském procesu byly pokusy, jež němečtí lékaři a výzkumníci prováděli v koncentračních táborech, všeobecně považovány za jednu z nejhanebnějších kapitol v historii nacistického režimu. V Dachau se kromě experimentů se zachranou ve velkých výškách prováděly ještě další pokusy, které měly zjistit možnosti přežití v ledové vodě a při pití mořské vody (i tyto pokusy měly umožnit zachranu námořníků a letců v případě pádu do moře). V prvním případě byly VP ponořeny do bazénů se studenou vodou, kde byly ponechány, dokud neztratily vědomí, zatímco vědci pečlivě analyzovali změny

tělesné teploty a možnosti oživení (zvláště groteskní byl způsob kritičeni nazvaný „metoda živočišného tepla“, který se též testoval a při němž byla VP položena na lážko mezi dvě nahé ženy, též židovské vězenkyně z koncentračních táborů; bylo zdokumentováno, že v jednom případě dokázala VP mít sexuální styk, což usnadnilo oživovací proces). Experimenty s možností pití mořskou vodou byly prováděny na VP vybraných mezi vězni s černým trojúhelníkem (tedy mezi cikány – je správně připomenout kromě žluté hvězdy také tento symbol genocidy jiného bezbranného lidu). Byli rozděleni do tří skupin: první prositě nesměla pít, druhá pila pouze mořskou vodu a třetí mořskou vodu s přísadkou *Berkazusatz*, chemické látky, jež podle vědců měla zmírnit její škodlivé účinky.

Další důležitou oblastí experimentování bylo očkování bakteriemi skvrnitého tyfu a virem endemické hepatitidy při výzkumu, který měl vést k vývoji vakcín proti těmto dvěma nemocem, jež v tvrdých podmínkách života na frontách nejvíce ohrožovaly zdraví říšských vojáků. Obzvláště masově byly prováděny na pacientech bolestivé pokusy s nechirurgickou sterilizací pomocí chemických látek nebo ozářování, které měly sloužit eugenické politice režimu; příležitostně se zkoušela transplantace ledvin, experimentovalo se s buněčnými záněty atd.

5.2. Četba svědectví přeživších VP, samotných obžalovaných a v některých případech i protokolů, jež se zachovaly, je tak kručá, že snadno podlehne silné tendenci posuzovat tyto pokusy jako pouhé sadistické kriminální činy, které nemají nic společného s vědeckým výzkumem. To bohužel není možné. Už proto, že někteří (samozřejmě ne ve všech) lékaři, kteří prováděli tyto pokusy, byli ve vědecké komunitě značně proslulí: profesor Clauberger, zodpovědný za program sterilizace, byl mimo jiné například vynálezcem Claubergerova testu (který se proto jmenuje Claubergerův) funkce progesteronu, který se ještě před několika lety běžně používal v gynecologii. Profesoři Schröder, Becker-Freyting a Bergblöck, kteří vedli experimenty s pitím mořské vody, se těšili tak skvělé vědecké reputaci, že po jejich odsouzení v roce 1948 se skupina vědců z různých zemí obrátila na jeden mezinárodní lékařský kongres s peticí, aby „nebyli směřováni s jinými zločinnými lékaři, odsouzenými v Norimberku“. Během procesu svědčil před soudem Vollhardt, profesor lékařské chemie na universitě ve Frankfurtu, který nebyl podezírán ze sympatií